

Volgens Art. 15 der Statuten werd door den Voorzitter, Dr. L. V u y c k, het volgende Verslag over den toestand der Vereeniging over het jaar 1899/1900 uitgebracht:

M. H. en D.,

Het toeval wil dat juist op dezen datum wij het 55-jarig jubileum vieren der stichting van onze Vereeniging; het verheugt mij dat na vele wederwaardigheden, zooals die in iedere Vereeniging voorkomen, de toestand heden van dien aard is dat wij de toekomst met gerustheid kunnen tegemoet zien. Ik geloof dat alle aanwezigen en ik hoop dat ieder onzer leden naar vermogen zal willen medewerken tot voortdurenden bloei der Nederlandsche Botanische Vereeniging.

Voor heden rust op mij de taak een kort overzicht te geven over de lotgevallen van het afgelopen Vereenigingsjaar. Behalve wisselingen in het ledental, welke U uit het verslag van den Secretaris gebleken zijn, wil ik met een enkel woord in herinnering brengen het verlies dat wij geleden hebben door den dood van ons lid H. W. Groll. De Heer Groll was liefhebber in de goede beteekenis van het woord, voor alles wat kunst en wetenschap heet had Groll een open oog, een warm hart en hoewel zijn maatschappelijke werkkring hem niet direkt met de botanie in aanraking bracht, des te ijveriger, des te nauwgezetter legde hij zich toe op zijn natuur-historische liefhebberijen, toen zijn tijd van rust was aangebroken. Groll's floristische nasporingen dagteekenen eerst sedert 1870; met welk een nauwgezetheid hij onze inlandsche flora bekeek, daarvan getuigen de tallooze door hem ingezonden planten, daarvan getuigt ook zijn geheele herbarium, dat hij reeds ten vorige jare aan de Vereeniging ten geschenke gaf. Zijne teekeningen naar planten, waarmede hij 's Rijks Herbarium verrijkte, leggen getuigenis af van zijn geduld en volharding. De meesten uwer zullen zich den jeugdigen grijsaard herinneren, die in het wandelen en in vlugheid ter been voor niemand onzer behoefde onder te doen. Doch ook hem heeft de ouderdom ondermijnt; nadat hij door een ziekte aan de voeten gedurende langeren tijd aan zijn

kamer gebonden werd, overleed hij te Haarlem den 5e Juni 1900.

Ik geloof dat wij de gedachtenis aan onzen nestor nog lang in eere zouden houden, ook dan wanneer ik U niet mededeelde dat hij behalve zijn herbarium en een deel zijner boeken, aan de Vereeniging een som van f 100,— had gelegateerd. Ook door dit blijk van belangstelling in ons streven, zal een blijvende herinnering ontstaan aan den Heer Groll.

Het is mij aangenaam te kunnen opmerken dat de laatste mededeeling het begin vormt van een nieuwe verrassing, die der Vereeniging van andere zijde te beurt viel.

Het is U uit vroegere mededeelingen bekend dat het Bestuur eindelijk een nieuwe uitgave van den Prodrusus wenschte te doen tot stand komen, waartoe de gegevens vrij wel gereed waren; echter was de Vereeniging niet in staat de kosten van een zoodanige uitgave te dragen. Dat die Revisie noodig is, dat zal ieder duidelijk zijn, die uit buitenlandsche tijdschriften bemerkt hoe gering de kennis onzer flora buiten onze grenzen is, en hoe dit feit een verklaring vindt doordien de bronnen, waaruit de vreemdeling kan putten verouderd of onvolledig zijn. Het valt te bejammeren dat de nieuwere duitsche en fransche Flora's onjuiste inzichten geven in den tegenwoordigen toestand van onze flora, ook daarom wijd de Nederl. Botanische Vereeniging nimmer in gebreke zou blijven de gewenschte inlichtingen te geven, wanneer deze haar gevraagd werden.

De uitgave der nieuwe editie is op het oogenblik verzekerd. Nadat bij verschillende instellingen, vereenigingen en ook bij de regeering pogingen waren aangewend om de noodige ondersteuning te verkrijgen, mislukten deze bijna allen met uitzondering van de U reeds medegedeelde toezegging van het Utrechtsch Genootschap en van Teyler's Stichting. Het verheugt mij daarom nu te kunnen mededeelen dat door Mevr. de Wed. S. Suringar-Valckenier toezegging is gedaan in de verdere onkosten dier uitgave te

willen voorzien, daardoor wenschende te voldoen aan den niet bepaald uitgesproken maar stellig gekoesterden wensch, van wijlen haren echtgenoot, Prof. W. F. R. Suringar, om ook na zijn dood aan de Vereeniging een blijvend aandenken te schenken. De Vergadering zal zeker instemming betoonen met de gevoelens van vreugde en erkentelijkheid, waarmede het Bestuur dezen zeer belangrijken finantieelen steun heeft aanvaard.

Het gevolg van deze onverwachte oplossing is dat terstond het eerste stuk ter perse is gelegd en dat ik de aanwezigen het eerste afgedrukte vel hierbij kan aanbieden, ten einde hun in de gelegenheid te stellen zich een oordeel te kunnen vormen over de inrichting en uitgebreidheid van het ondernomen werk. Het is te hopen dat het ons gegeven moge zijn het tot een goed einde te brengen.

Een tweede mededeeling van verblijdenden aard is de vermelding van het feit dat het werkje over de inlandsche zwammen van de hand van Mej. C. Destrée eindelijk ter perse is en na verloop van eenigen tijd geheel gereed zal komen. Het doet mij genoegen Mej. Destrée hier persoonlijk te kunnen gelukwenschen met het verschijnen van haar arbeid, waaraan zooveel strijd en moeilijkheden zijn voorafgegaan; ik ben er van overtuigd dat Mej. Destrée gaarne zal blijven medewerken om haar boekje zoo duidelijk en bruikbaar mogelijk te maken.

Bij deze mededeelingen van meer algemeenen aard wenschte ik nog te voegen de opmerking dat het mij ten zeerste spijt dat het herbarium van den Heer F. W. van Eeden voor onze Vereeniging verloren is gegaan. Uit een der Verslagen van het Koloniaal Museum vernam ik dat de botanische verzamelingen van den Heer v. Eeden aan het Koloniaal Museum waren geschonken. (*) Wel verre van een zoo nuttige en een

(*) Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem. N°. 22. Maart 1900. p. 24.

zoo bij uitstek praktisch-wetenschappelijke instelling als het Koloniaal Museum te Haarlem is, iets van zijn schatten te misgunnen, bejammer ik het ten zeerste dat dit document van onze Vaderlandsche Flora, dat een groot deel van de oorspronkelijke planten in de Flora Batava afgebeeld bevat, voor de Vereeniging verloren is gegaan.

Overgaande tot de vermelding der ingekomen planten, zoo kan ik met genoegen constateeren, dat ook dit jaar zoowel door leden als niet-leden veel werd verricht tot onderzoek onzer Flora. Reeds werd in het Verslag der vorige Zomervergadering melding gemaakt van de inzendingen van den Heer H. J. Kok Ankersmit (zie Arch. 3. II. p. 56.), die ik hier niet behoef te herhalen; evenzoo van de inzending van den Heer W. W. Schipper; van den Heer L. Rieter, die bij nauwkeurige determinatie uit de volgende planten bestond:

- Centaurea diffusa* Lam. molen bij Venlo,
- **Anchusa officinalis* L. f. *ochroleuca*, van dezelfde groeiplaats,
- Plantago arenaria* W.K. evenzoo, benevens
- Carex acuta* L. Bulteveen,
  - » *arenaria* L. »
  - » *canescens* L. »
  - » *flava* L. »
  - » *hirta* L. van Venlo (als *vulgaris*),
  - » *Hornschurchiana* Hopp. Bulteveen (als *panicea* ingezonden),
- Carex muricata* L. Venlo,
  - » *paniculata* L. »
  - » *Pseudo-Cyperus* L. »
  - » *remota* L. Baarlo,
  - » *rostrata* With. (ingezonden als *vesicaria*) Bulteveen,
- Carex vulgaris* Fr. (ingezonden als *Hornschurchiana*) Bulteveen.

Ook de door Mej. Ogterop ten vorige jare ingezonden planten ondergaan een kleine wijziging, doordien bleek dat de als *Poa sudetica Haenck* ingezonden plant is *Poa pratensis L.* en dat *Glyceria distans Walhb.* evenzoo tot *Glyceria maritima M. K.* moet teruggebracht worden.

De Heer E. Heimans had een bezending planten voor het herbarium bestemd, waarvan ik de volgende merkwaardigheden vermeld:

- Barbarea stricta Andrz.*
  - Sisymbrium Loeselii L.*
  - Senebiera Coronopus Poir.*
  - Sisymbrium pannonicum Jacq.* allen van Zwolle,
  - Diplotaxis muralis D. C.* van Amsterdam,
  - Glaucium corniculatum Curt.*,
  - Silene inflata Sm.*,
  - » *noctiflora L.* en
  - Vicia villosa Roth.* allen bij Zwolle,
  - * » *pannonica Jacq.* var. *purpurascens* bij de meelfabriek te Deventer,
  - **Trifolium Alexandrinum L.* Houtloodsen bij Zwolle,
  - Stachys germanica L.* ontvlucht te Zwolle,
  - Salvia verticillata L.* Zwolle bij de Aloë,
  - Rumex maritimus L.* en
  - » *palustris Sm.* van Zwolle,
  - Leucojum vernum L.* Tankenberg.
- Dezelfde zond ons bovendien planten door anderen gevonden o.a.:
- Barbarea stricta Andrz.* bij Zalk door J. Boldingh,
  - Conringia orientalis Andrz.* bij Groningen door J. Mulders,
  - Althaea hirsuta L.* bij Breda door Mevr. Snellen,
  - Lathyrus Aphaca L.* bij Helmond door Joh. Jacobs en een tweebloemig exemplaar van Alkmaar door Mevr. Snellen,

Bifora radians *M. B.* van dezelfde plaats ook van Mevr. Snellen,

**Prenanthes purpurea* *L.* Zuid Beveland door v. Wijngen,

Teucrium Scordium *L.* uit Leerdam door denzelfden verzameld,

*Gagea spathacea *Salisb.* Denekamp door J. B. Bernink,

Fritillaria Meleagris *L.* uit Breda door Mej. van Schermbeek,

terwijl door de Heeren Heimans en Thijssse gezamenlijk werd gevonden:

Myagrurn perfoliatum *L.* aan het bekende Pothoofd, eindelijk een blad van *Osmunda regalis* *L.* met gespleten top, door den Heer Heimans bij Nimmerdor onder Amersfoort ingezameld.

De Heer C. A. Backer, tot nu geen lid onzer Vereeniging, destijds woonachtig te Culemborg, thans te Haarlem zond in Februari van dit jaar een collectie planten waarvan te vermelden zijn:

Helleborus viridis *L.* Dussen, Uitwijk,

Draba muralis *L.* Leerdam,

Calla palustris *L.* Besoyen,

Linaria spuria *Mill.*

Linaria Elatine *Mill.* en

Geranium Columbinum *L.* allen van Werkhoven,

Doronicum Pardalianches *L.* Schalkwijk,

Centaurea solstitialis *L.* Werkhoven,

Geranium pyrenaicum *L.* Culemborg,

Torilus helvetica *Gmel.* Werkhoven,

Petasites albus *Gärtn.* Schalkwijk,

Cynodon Dactylon *Pers.* Doorwerth.

Later zond dezelfde een nog uitgebreider collectie planten, belangrijk doordien zij een denkbeeld geeft van den plantengroei eener weinig onderzochte streek, ten andere door de

belangrijke aantekeningen, die bij de meeste exemplaren gevonden worden over hun voorkomen op andere plaatsen en de vermelding van andere bijzonderheden. Het zij mij vergund van deze collectie eenige voorbeelden te noemen:

Parietaria ramiflora *Mnch.* Overtalrijk aan den stadsmuur te Buren,

Silene dichotoma *Ehrh.* in een kunstwei te Almkerk,
Vaccaria parviflora *Moench.* in een tuin te Almkerk,
Malachium aquaticum *Fr.* Achterweg bij Culemborg,
Holosteum umbellatum *L.* Stationsterrein te Culemborg,

Herniaria glabra *L.* nieuwe Maassluis te Giessen,
Ranunculus Philonotis *Retz.* Rijnsoever te Renkum,
Arabis hirsuta *Scop.* helling stationsterrein te Culemborg op een plaats vele ex.,

Alyssum calycinum *L.* sporadisch op de wallen van het fort Everdingen,

Viola Riviniana *Rchb.* Wickenburgh bij Schalkwijk,
Anthriscus Cerefolium *Hoffm.* stationsterrein Culemborg, verwilderd uit den tuin van den Chef.

Sanguisorba minor *Scop.* niet zeldzaam tusschen Wageningen en Oosterbeek,

Genista pilosa *L.* en

» *anglica* *L.* spoorbaan Culemborg,

Medicago media *Pers.* stationsterrein te Culemborg,

Pulmonaria officinalis *L.* een paar groepjes aan een slootkant bij 't Barbaragesticht te Culemborg. Misschien vroeger gekweekt.

Gratiola officinalis *L.* eenige ex. terrein nieuwe Maassluis te Giessen,

Lamium maculatum *L.* het Zand bij Culemborg,

Vinca minor *L.* onbetwistbaar wild; slootkant bij Huijnen (gem. Putten),

Salvia verticillata *L.* stationsterrein Culemborg,

Salvia pratensis L. Zeer veel in de Redichemsche waarden bij Culemborg,

Galinsoga parviflora Cav. Bouwland ten Zuiden van Harderwijk zeer veel, alzoo een nieuwe bevestiging van deze aloude groeiplaats,

Tragopogon orientalis L. 1 ex. bij Almkerk en ook in een enkel exemplaar aan den Merwedijk bij Sleeuwijk.

Met een enkel woord dien ik melding te maken van de resultaten van de excursien ten vorige jare na afloop van de Zomervergadering door enkele leden in den omtrek van Ter-Apel gedaan. Deze resultaten zijn niet groot geweest, ten eerste omdat het meest belangrijke van daar reeds bekend was, ten andere omdat de streek bleek niet bijzonder rijk te zijn aan planten. Toch was het aangenaam kennis te maken met de groeiplaats van *Rubus saxatilis* L. en *Trientalis europaea* M., ons van daar bekend door de onderzoekingen van de Heeren Kok Ankersmit en Schipper.

Zoo dan werden door ons bezocht de Haarluidermeede en de Ruige Lage, terwijl een tocht naar Jipsinghuizen en Vlachtwedde ons nader met de overigens zeer interessante streek bekend maakte. Slechts zij hier herinnerd aan:

Corrigiola littoralis L. van Jipsinghuizerveld,

Festuca ovina L. boschvorm uit Ter-Apel,

Dianthus deltoides L. Haarluidermee,

Cicendia filiformis Rchb.,

Juncus Tenageia Ehrh.,

Juncus supinus Mönch. alle van Jipsinghuizen.

Eindelijk hebben eenige leden zich de volgende dagen beijverd een rijk materiaal van Rubi te verzamelen, aan welk plantengeslacht deze streek bijzonder rijk is. De resultaten van deze batologische studien hoop ik later afzonderlijk mede te deelen, daar de Heer Goethart en ikzelf, zoowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk op verschillende kleinere uitstapjes een groote menigte volledige exemplaren van bramen hebben verzameld, die nog op determinatie wachten.

Ons medelid Garjeanne zond planten in uit de omstreken van Venlo, voornamelijk aankomelingen van een puinplaats in de nabijheid der stad.

Hiertoe behoorden dwerg-exemplaren van:

Erysimum orientale R. Br. en

Hyoscyamus niger L. voorts

Foeniculum officinale All.

Glaucium corniculatum Curt.

Amarantus retroflexus L. waarvan een exemplaar ingezonden was als A. Blitum,

Calendula officinalis L.,

Sisymbrium pannonicum Jacq. en

Lysimachia vulgaris L. met phytoptus gallen.

De Heer Van Vloten verrijkte ons herbarium met eenige planten, waaronder:

Myosurus minimus L.,

Montia minor Gm.,

Orchis Morio L.,

Barbarea stricta Andrz.,

Batrachium hololeucum v. d. Bosch,

Gratiola officinalis L.,

Lepidium campestre R. Br. alle uit de omstreken van Doetinchem, terwijl hij uit het Langeveld bij Noordwijk inzond:

Vicia pannonica Jacq. en

Melilotus coerulea Lam. van Noordwijk a/Zee.

De Heer Greshoff deelde ons een nieuwe indigene mede n.l.:

**Narcissus paucifolius*, met de opmerking dat de plant gevonden werd verwilderd op bouwterrein aan den Wagenweg bij Haarlem in 1899 en 1900, door den Heer Veen, leerling der kweekschool voor Onderwijzers. Ofschoon deze groeiplaats spoedig zal verdwenen zijn, gelooft de heer Greshoff toch dat zij weldra algemeen zal verwilderd zijn, daar zij door hem ook reeds in het Bloemendaalsche bosch

werd aangetroffen. Zij wordt overal rondom Haarlem gekweekt.

De Heer Heukels zond alsnog in:

**Crithmum maritimum L.* tusschen keien der zee-
wering te Huisduinen gevonden door den Heer L. de Bruyn
in Sept. 1899,

Vicia lutea L. langs het kanaal naar de stoomfabriek
te Deventer, verzameld door de Heeren Westerhoven
en Peteri,

Vicia grandiflora van dezelfde plaats door de Hee-
ren E. J. H. Scholten en H. W. Peteri,

Solanum rostratum Dun. In een moestuin te Rot-
terdam, verzameld door den Heer H. van der Linden.

Blitum rubrum Rchb. van een mij onbekende plaats,

Lathyrus sativus L. uit Overschie, verzameld door
den Heer J. van Baren.

Ik moet hier een kleine rectificatie geven naar aanleiding
van de in het vorig verslag (Arch. 3. II. p. 17) vermelde
Sisymbrium Irio L. Een nauwkeuriger onderzoek leerde
dat we hier een exemplaar van *Erucastrum Pollichii*
Sch. et Sp. hadden, zoodat de daar genoemde groeiplaats van
Sisymbrium Irio moet geschrapt worden.

Verschillende personen, de meeste niet door eenigen titel
aan onze Vereeniging verbonden, zonden enkele planten in.

De Heeren Hartevelt en Cosijn uit Leiden brachten
ons 't eerst in kennis door een enkel bloemhoofdje van *Cir-
sium oleraceum Scop.*, bij de Spanjaardsbrug aan de
Zijl bij Leiden. Dezelfde plant werd ons later vollediger ter
hand gesteld door den Heer W. J. Jongmans alhier, langs
dezelfde plaats. Het is geen nieuwe plant voor Leiden, daar
zij reeds voor vele jaren langs den Singel aldaar werd gevon-
den. Het is mogelijk dat zij toen met wol hier is aange-
voerd en ook dat de nu gevonden plant op dezelfde wijze
hier aangevoerd, sinds al die jaren heeft stand gehouden. Zij
behoort echter niet in ons land thuis, doch komt in bergach-
tige streken van midden Europa voor.

De Heer F. L. Risch te Rotterdam deelde ons *Cicerarietinum L.* mede, gevonden aan het Pothoofd te Deventer.

De Heer L. H. Siertsema te Leiden verzamelde zooals reeds vroeger gemeld werd, een 125 tal exemplaren van *Goodyera repens, R.Br.* in een dennenboschje achter Overcinge bij Havelte. Voor liefhebbers zijn hier doubletten aanwezig.

De Heer A. C. Oudemans te Arnhem zond in *Turgenia latifolia Hoffm.* gevonden langs den Sypendaalschen weg aldaar door Mej. J. van Wessem. Ik vermeld hier de weinig bekende bizonderheid dat de middelste bloemen mannelijk zijn, de buitenste tweeslachtig, zooals dit o.a. door Grenier en Godron in hunne *Flore de France 1848 I. p. 673* uitdrukkelijk wordt opgemerkt.

Vooral bij exemplaren in bijna uitgebloeiden staat, vertoonen de buitenste bloemen alleen vruchten, de middelste de verdorde meeldraden en schijnen dus de afzonderlijke bloempjes van het schermpje eenslachtig. Inderdaad dient op dit verschijnsel in determinatie-tabellen gewezen te worden, daar men anders niet tot de gewenschte familie geraakt.

De Heer H. Koning, technoloog te Valkenburg stond mij een paar exemplaren af van *Erica cinerea L.* door hem gevonden bij Petersheim. Ofschoon de plant op Belgischen bodem geplukt werd, wenschte ik haar toch te vermelden omdat deze groeiplaats, zeer dicht bij onze grenzen gelegen, en die in de buurt van Venlo het vermoeden doen ontstaan, dat *Erica cinerea* nog wel op andere plaatsen in ons land zal opduiken, dat haar verspreidingsgebied alzoo grooter is dan wij vermoeden; ik zou dan ook belangstellenden in onze flora willen aanraden hunne bijzondere opmerkzaamheid te willen vestigen op deze plant, vooral hun, wier woonplaats ligt in het gebied waar *Erica cinerea* zou kunnen voorkomen.

Dezelfde Heer Koning was bovendien zoo vriendelijk nog

een exemplaar ter afbeelding in de Flora Batava af te staan van

* *Muscari tenuiflorum* *Tausch* (*M. tubiflorum* Stev.), door Mej. Hans Westerdijk uit Amsterdam omstreeks half Juni tusschen Oud-Valkenburg en Ingber gevonden.

De levende natuur Afl. V. van Dl. V. bevat een welgeslaagde teekening met korte beschrijving van deze plant (p. 104), terwijl de Heer Kok Ankersmit ons straks mischien nog wel meerdere bijzonderheden zal mededeelen. Het voorkomen van deze plant is des te opvallender omdat eenigen tijd later door mij, ongeveer in dezelfde buurt, tusschen Stibbe en 't Geleenderdal een andere nieuweling van hetzelfde geslacht werd gevonden n.l.

* *Muscari comosum* *Mill.* op een roggentakker in een enkel exemplaar. Ik heb hiervan de bol in den grond gelaten, zoodat het gedroogde exemplaar niet volledig is. De hierbij gaande afbeeldingen van de Flora Batava kunnen u een juist idee geven van de gevonden planten; een meer uitvoerige beschrijving volgt aanstonds. (*)

(*) Het exemplaar dat ik gezien heb van *Muscari tenuiflorum* *Tausch.* en dat afgebeeld is voor de Flora Batava heeft bij mij twijfel doen ontstaan of wij hier werkelijk met *M. tenuiflorum* te doen hebben; er waren verschillende kenmerken die niet met de beschrijving overeenkwamen. Volgens Herbarium materiaal waar *M. tenuiflorum* niet rijk vertegenwoordigd is, zijn de specifieke verschillen tusschen beide soorten toch al niet opvallend; het zou mij niet verwonderen wanneer de door Mej. Hans Westerdijk gevonden planten exemplaren waren van *Muscari comosum* *Mill.* waarvan de top door een of ander toeval niet tot ontwikkeling was gekomen. De stellige verzekering van den Heer Kok Ankersmit, die versche exemplaren heeft gezien en in zijn tuin kweekt heeft mij doen besluiten *M. tenuiflorum* hier als nieuwe indigene op te nemen. Ik vermoed dat onder de wetenschappelijke mededeelingen op deze vergadering *Muscari tenuiflorum* nog wel een punt van gesprek zal uitmaken. . .

De Heer W. C. van Embden zond ter afbeelding in de Flora Batava :

Potamogeton obtusifolius M. & K. in een sloot langs den Ezelsdijk bij Utrecht; bovendien

Hieracium strictum Fr., Vossegat bij Utrecht.

De Heer Buisman zond voor hetzelfde doel :

Cichorium Endivia L. gevonden te Haarlem 25 Juli 1899.

De jongeheer F. A. des Tombe stond voor ons herbarium af een afwijkende vorm van

Carduus nutans L., van de voormalige buitenplaats Groenhoven bij Leiden; bovendien

Anacamptis pyramidalis Rich., van Oostvoorne,

Herminium monorchis R.Br., van het Kwakjeswater bij Rockanje,

Rubus ulmifolius Schott., evenzoo van Rockanje.

De jongeheer Dee, te Leiden, vond onder een heg bij Voorhout een exemplaar van een *Gagea*, die het volgende jaar vollediger zal ingezameld worden.

Het exemplaar was reeds in een zeer verlepten toestand, toen ik er kennis van kreeg; ik hoop het volgende jaar de plaats zelf te bezoeken, ten einde betere exemplaren te verzamelen.

De Heer Borst Pauwels, Pharmaceut te Leiden, ontdekte langs den Hoogen Rijndijk bij Leiden, in den moestuin van de oude buitenplaats Rhijnstroom, de nu meer en meer in ons land opduikende

Petasites albus Gaertn., op een plaats waar zij sinds menschenheugenis niet gekweekt is geworden. Waarschijnlijk zal zij op meer plaatsen in ons vaderland voorkomen, daar deze plant groeit langs den weg waar ik sinds 10 jaar woon, zonder dat zij mij ooit is opgevallen.

De Heer F. J. Struijkenkamp leverde verdere bijdragen voor de Pothoofdflora van Leiden en zond ten eerste als gevonden op de voormalige buitenplaats Groenhoven aldaar:

Coronilla varia L.,

Galium cruciata Scop.,
Adonis aestivalis L.,
Orlaya grandiflora Hoffm.,
Camelina microcarpa Andrz.,

ten tweede van een soortgelijk terrein aan de Haarlemmer-
 trekvaart:

**Glaucium corniculatum* Curt. var. *phoeniceum*,
Malva borealis Wallm.,
Panicum capillare L.,

» *Crus Galli* L., exemplaren van twee meter
 lengte,

Setaria viridis P. B.,
Bromus commutatus Schrad.,
Melilotus parviflorus Desf.,
Allium Scorodoprasum L.

Uit Noordwijkerhout:

Ulex europaeus L., terwijl hij eindelijk bij een tocht
 naar Hellevoetsluis en Oost Voorne de volgende planten ver-
 zamelde:

Cineraria palustris L. Kwakjeswater bij Rockanje,
Anagallis tenella L. » » »

Lithospermum officinale L. Groene strand bij
 Rockanje,

Littorella lacustris L. Kwakjeswater bij Rockanje,
Euphorbia Esula L.,

Festuca rubra L. var. *dumetorum* bij Hellevoetsluis,
Carex muricata L. Zuidelijk bij idem,

Zanichellia pedicellata L. Rockanje.

Door bemiddeling van den Heer Heukels ontvingen wij
 nog *Lathyrus sativus* L., uit Overschie aldaar verza-
 meld door den Heer J. van Baren, eindelijk zond de Heer
 C. A. Backer nog *Geranium sanguineum* L. uit
 het Heerenduin bij Velzen.

Een groot gedeelte van het ingezonden materiaal werd
 verzameld door onzen Conservator, die hetzij alleen of in

gezelschap van anderen, verschillende plaatsen van ons land bezocht. In de eerste plaats vertoefde hij in het laatst van Juli van het vorige jaar aan den Plasmolen, vanwaar te vermelden zijn:

- *Sedum reflexum L.*,
Hypericum montanum L.,
 » *pulchrum L.*,
Juncus Tenageia Ehrh. Veentje bij Middelaar,
Pilularia globulifera L. van dezelfde plaats, evenals
Cicendia filiformis Rchb.,
Sedum album L. en
Calamintha Acinos Clairv. van het huis Middelaar,
Malaxis paludosa Sw. Veen bij den Plasmolen.

In gezelschap van den jongeheer F. des Tombe bezocht hij in Augustus van het vorige jaar de omstreken van Weert, van waar het meest interessante reeds, gedeeltelijk als levend materiaal, op de vorige Zomervergadering werd vertoond. Ik breng van die excursie nog in herinnering:

Calla palustris L. Broekmolen bij Weert en bij Breyvensroth,
Lobelia Dortmanna L. van de laatste plaats,
Utricularia neglecta Lehm. Hoort,
Cladium Mariscus R. Br. Hoort bij Budel,
Malaxis paludosa Sw. tusschen Weert en Broekermolen,
Carex limosa L. Stramproy,
Juncus Tenageia Ehrh. Station Budel,
Plantago Coronopus L. Stramproy en Budel,
Hieracium tridentatum Fr. Weert,
Alsine tenuifolia Wahlb.,
Anagallis tenella L. Tungelrooische beek,
Pilularia globulifera L. Breijvensroth,
Drosera longifolia Hayne. Broekmolen bij Stramproy,
Carum verticillatum Koch. van dezelfde plaats.
 Dezelfde streek werd door hem in Juli van dit jaar bezocht in gezelschap van den Heer W. J. Jongmans.

Ofschoon gedeeltelijk dezelfde vondsten werden gedaan, mogen toch nog in herinnering worden gebracht:

Malaxis paludosa Sw. Weerterbroek,
Myosotis strigulosa Rchb. Grathem,
Muriophyllum alterniflorum D.C. Weert,
Orchis incarnata L. fl. carneis Weerterbroek,
Hypericum pulchrum L. Grathem,
Isnardia palustris L. Panheel,
Juncus pygmaeus Thuill. Beegden,
Lamium purpureum L. met bleekbloemige schijnkransen bij Roermond,

Linaria spuria Mill. Wessem-Thorn,
Lobelia Dortmanna L. Beegden en Stramproy,
Peucedanum Chabraei Rchb. Maasdijk bij Wessem,
Pilularia globulifera L. Weerterbroek,
Potamogeton rufescens Schrad. Weert,
Polygala depressa Wend. Grathem,
Sagina apetala L. Roermond,
Scheuchzeria palustris L. in talloze exemplaren bij Beegden,

**Sedum oppositifolium Sims.* muur bij Thorn,
 » *boloniense Lois.* Roermond,
 » *reflexum L.* »

Silene dichotoma Ehrh. met gynodioecische bloemen en uiterst kleine kroonschubben bij Roermond,

Sturmia Loeselii Rchb. Broekmolen bij Stramproy,
Triglochin palustre L. van dezelfde plaats,
Turritis glabra L. bij Ittervoort,
Vaccinium Oxycoccus L. Beegden,
Veronica triphyllos L. Wessem,
Alsine tenuifolia Wahlb. Roermond,
Anagallis tenella L. Stramproy,
Andromeda polifolia L. Beegderveen,
Barbarea stricta Andrz. Nieuw Maarsseveen,

Barbarea vulgaris R.Br. β . *arcuata* van dezelfde plaats,

Batrachium fluitans Lam. uit de Roer en in de Maas bij Roermond,

Bromus secalinus L. Wessem-Thorn,

» » *vulgaris submuticus* bij Roermond,

Chenopodium murale L. Wessem,

Crepis tectorum L. Thorn,

Cystopteris fragilis Bernh. Wessem,

Dianthus Armeria L. Thorn,

Hieracium tridentatum Fr. Weert,

Carum verticillatum Koch. Stramproy, Weert, Weerterbroek enz.

Carex elongata L. Maarsseveen,

» *limosa* L. Stramproy,

» *Hornschuchiana* Hopp. Weerterbosch,

» *teretiuscula* Good. Stramproy.

Het gebied dat wij dus weldra zullen betreden is verre van ondoorzocht; wij hopen dat al deze schatten ook ons geopenbaard zullen worden en dat wij nog nieuwe tropeeën kunnen meevoeren bij onze gemeenschappelijke excursien in de omstreken van Weert. Trouwens de geheele streek oostwaarts van Weert, in de buurt van Valkenswaard waren mij groeiplaatsen bekend geworden van planten als *Carum verticillatum* en andere, planten die voor korten tijd als slechts sporadisch in ons land aangetroffen golden. De Heer E. A. Rovers, die mij in Valkenburg tot vriendelijke geleide was, toonde mij een lijstje van in de omstreken van Valkenswaard gevonden planten, waarbij *Carum verticillatum* als een der meest algemeene planten werd afgeschilderd. De laatste onderzoekingen bevestigen deze meening daar bijv. het Weerterbosch als met een wit kleed was bedekt veroorzaakt door de bloemen dezer Umbellifeer.

De Heer Rovers was zoo vriendelijk op mijn verzoek de volgende planten in te zenden:

Carum verticillatum Koch. van Valkenswaard,

Polygonum tataricum L. » »

Lobelia Dortmanna L. » »

Lycopodium chamaecyparissias A. Br. van Leende.

Met den Heer Goethart bezocht ik in het voorjaar van dit jaar nogmaals de omstreken van Vaals, met het bijzondere doel *Lathraea squammaria L.* te vinden, welke plant van daar door v. Hoven werd vermeld en ook door een exemplaar in ons herbarium was vertegenwoordigd. Ik moet mededeelen dat wij de streek systematisch hebben afgezocht zonder een spoor der plant te kunnen ontdekken. Dat wij op den goeden tijd waren bewijst het feit dat wij haar op Duitsch gebied n.l. op den Emmaburg nabij Altenberg rijkelijk in bloei vonden, van waar het hier medegebrachte exemplaar stamt. Met een bijzonder genoegen herinneren wij ons den vriendelijken tuinman, onder wiens geleide wij getuigen werden van zijn groote liefde voor de wildgroeijende planten. Uit het medegedeelde begin ik meer en meer tot de overtuiging te komen dat *Lathraea* in ons land niet meer voorkomt, of een zoo verborgen groeiplaats heeft dat men ze slechts bij toeval ontdekt.

Van andere voorjaarsplanten aldaar verzameld, noem ik nog:

Chrysosplenium alternifolium L. bij Vaals,

Mercurialis perennis L. bij Epen,

Veronica agrestis L. bij Vaals,

Tussilago Farfara L. » »

Vinca minor L. overal » »

Adoxa Moschatellina L. en

Viola odorata L., algemeen in Zuid Limburg,

Potentilla Fragariastrum Ehrh. tusschen Vijlen en Vaals,

Ranunculus auricomus L. Oud Valkenburg,

Ribes Grossularia L. Vaals,

Primula officinalis Jacq. Selzerbeek bij Vaals,
 » *elatior Jacq.* bij Vaals; beide soorten schijnen elkaar uit te sluiten; alleen bij Valkenburg langs de rotswoningen komen zij gemengd voor,

Sambucus racemosus L. Vaals.

Zelf had ik gelegenheid enkele planten te verzamelen o.a. nogmaals van het Pothoofd:

Salvia sylvestris L. en

Salvia verticillata L. de laatste in eenigszins afwijkenden vorm.

Voorts verzamelde ik kiemplanten van

Ranunculus auricomus L.,

Veronica hederaefolia L.,

Ficaria ranunculoides L., benevens een merkwaardig exemplaar van

Capsella Bursa Pastoris L. gevonden in Maart te Boskoop.

In Juni vertoefde ik een week te Valkenburg, waar ik door de vriendelijkheid van de Heeren E. A. Rovers, H. Koning, den postdirecteur van Schoonhoven en vaak met begeleiding van von Musch op zeer aardige plekjes werd gevoerd. Ik vermoed dat veel van hetgeen ik daar zag, ook reeds aan den Heer Kok Ankersmit zal bekend zijn, die voor mij dezelfde plaatsen bezocht. Ik vermeld hier slechts:

Geranium columbinum L. zeer talrijk langs de Geleenderweg,

Geranium phaeum L. en

» *pratense L.* van het Halder bij Valkenburg,

**Geranium nodosum L.* van dezelfde plaats,

Echium vulgare L.,

Diploxys tenuifolia D. C.,

Galium cruciata Scop., planten overigens zeldzaam in Zuid Limburg, bij de ruïne te Valkenburg,

Aconitum Lycoctonum L. op het Halder en bij het Putje aan den voet van den Schaesberg,

**Cephalanthera pallens Willd.* op den Schaesberg,
 in 't Geleenderbosch en in 't Bijebosch,
Stellaria nemorum L. langs de Geul bij Valkenburg,
Arabis hirsuta Scop. Valkenburg,
Cynosurus cristatus L. met gele en met paarse
 helmknoppen gemengd, langs den weg naar Oud-Valkenburg,
Ophrys muscifera Huds. Geleenderberg,
Alsine tenuifolia Wahlb. Valkenburg,
Neottia Nidus avis Rich. Geleenderbosch,
Specularia Speculum D.C. Hulsberg bij Valkenburg,
 eenigszins gelijkend op *Specularia hybrida D. C.*,
Astragalus glycyphyllos L. op den Hulsberg
 in een prachtig onafgevreten exemplaar,
Herminium monorchis R.Br. in 't Geleenderbosch
 waar tevens voorkwam,
Lathyrus sylvestris L.
Gymnadenia conopsea R.Br.
 Uit het bekende dalletje bij Geulle vond ik in 't vroege
 voorjaar bijeen:
Chrysosplenium alternifolium L.
 » *oppositifolium L.*
Anemone ranunculoides L. zeldzaam voor Z. L.,
Lamium maculatum L. en meer dergelijke (*)

(*) Ook bezocht ik de plaats, waar het „vischblomke”
 groeit. Dit komt voor op een aardappelveldje bij Geleende; groeide
 daar sinds onheugelijke tijden en was bijna niet uit te roeien.
 Het is mij gebleken dat we hier met een *Asclepiadee* te doen
 hebben, die veel overeenkomst vertoont met *Asclepias Cor-
 nuti Don.* of *speciosum Hort.* Ik heb er nog geen bloeiende
 exemplaren van ontvangen, zoodat ik de plant nog niet met juist-
 heid kan thuisbrengen. De naam vischblomke heeft zij te danken
 aan de vruchten, wát dan ook met *Asclepias* goed zou over-
 eenkomen. Bij deze zelfde gelegenheid heb ik getracht meerdere
 inlandsche namen te leeren kennen; de meeste planten zijn niet
 onder een bepaalden naam bekend; de meer algemeene hebben

Als verwilderde plant in een verwaarloosden tuin verzamelde ik

Calceolaria scabiosaefolia Sm.

Eindelijk vermeld ik nog

Poa bulbosa L. in de duinen bij Katwijk, waar de plant sinds 1835 niet verzameld werd. Toevallig zond de Heer Greshoff *Poa bulbosa* L. *vivipara* in, verzameld op bouwland bij Overveen?

Het schijnt mij toe dat de *viviparie* bevorderd wordt door vruchtbaren bodem; uit de duinen zoomin als uit de woestijnstreken zijn *vivipare* exemplaren bekend; een vettere bodem schijnt tot deze monstreuse ontwikkeling aanleiding te geven.

De Heer Greshoff deed bovendien nog mededeeling, dat door hem in de duinen van Overveen een afwijkende vorm was gevonden van:

Thymus serpyllum L. var. *citriodora*.

De naam duidt reeds de bijzonderheid aan waardoor deze variëteit zich scherp van de gewone vorm onderscheidt. De Heer Greshoff wenschte de verschillen in chemische samenstelling te leeren kennen en verzocht ook in andere streken na te gaan of dit verschijnsel ook daar werd waargenomen. Eindelijk vermeldde hij een geval van albinisme bij

Scutellaria Columnae W. op de bekende vindplaats bij Zomerzorg, waargenomen door de Heeren Bolten, Buisman, Resink en hemzelf. Van de twee exemplaren werd er een opgezonden aan Prof. de Vries, ten einde deze variëteit voort te kweken.

Ten slotte verheugt het mij mededeeling te kunnen doen

echter wel inlandsche namen. Zoo o.a. noemt men *Cephalanthera grandiflora* de Boschlelie, *Ophrys muscifera* 't Vliegke; ook het „Hommelke” was bekend in den volksmond, doch het scheen mij toe dat dit een oude volksoverlevering was, want niemand kon mij juist aangeven waar deze *Ophrys* te vinden was.

dat de mossen in ons land wellicht weer een nieuw onderzoeker hebben gekregen. De Heer W. J. Jongmans toch heeft zich met ernst op het onderzoek der mossen toegelegd en door de hulp van onzen Conservator ben ik in staat U een serie van ruim vijftig mossen voor te leggen, door hem en den Heer Goethart op verschillende plaatsen in ons vaderland verzameld.